

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای‌های اسلامی شهر و روستا

حقوق شهروندی در قرآن

حق حیات

چون از شما پیمان محکم گرفتیم که خون همدیگر را نریزید. (بقره ۸۴)

هر کس دیگری را جز برای قصاص یا میارزه با فسادگری بکشد، گویی همه مردم را کشته است. (مائده ۳۲)

حق آزادی

با اهل کتاب جز با شیوه ای که نیکوتر است، مجادله نکنید. (عنکبوت ۴۶)
در قبول دین اکراهی نیست، راه درست از راه انحرافی روشن شده است. (بقره ۲۵۶)

حق امنیت

ای اهل ایمان هرگز به هیچ خانه‌ای مگر خانه‌های خودتان تا با صاحبانش اجازه ندارید، وارد نشوید و چون رخصت یافتد و داخل شدید، نخست به اهل آن خانه تحيیت و سلام کنید که این برای شما بهتر است، باشد که متذکر شوید تا اجازه یابید و آنگاه درآید و چون به خانه ای درآمدید و گفتند باز گردید، زود باز گردید که این برای تنزیه شما بهتر است و خداوند به هر چه می کنید، داناست. (نور ۲۸)

حق برابری و عدم تبعیض

ای مردم، ما شما را از یک مرد و یک زن آفریدیم و شما را به صورت جماعت‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا با یکدیگر آشنا شوید؛ همانا گرامی ترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست. خدا دانا و آگاه است. (حجرات ۱۳)

حق آموزش

برابر آموزه‌های دینی، نه تنها آموزش حق بشر است، بلکه حکمت ارسال رسول و تشریع همانگونه شرایع، تعلیم و آموزش انسان‌ها عنوان شده است. همچنانکه در قرآن می خوانیم: رسولی در میان شما از نوع خودتان فرستادیم تا آیات ما را بر شما بخواند، و شما را تزکیه کند و کتاب و حکمت بیاموزد و آنچه نمی دانستید، به شما یاد دهد (سوره بقره، آیه ۱۵۱)

حقوق شهروندی در آموزه‌های دینی

آنچه که از تعالیم اسلام بر می آید این است که هم حقوق فردی و هم حقوق اجتماعی در کنار یکدیگر از اهمیت موازی برخوردار می باشند و در واقع مکمل یکدیگر دانسته شده است. این رابطه به گونه‌ای تعریف شده که حضرت علی(ع) فرمود اگر کسی از شنیدن خبر بیرون کشیدن خلخال از پای زن یهودی جان سپرد، وی را ملامت نکنید. بر این اساس در حکومت اسلامی لازمه رعایت حقوق مردم صرف مسلمان بودن نیست. چنانچه در نامه ۳۵ حضرت علی(ع) به مالک اشتر با محتوى حفظ حقوق شهروندان اعم از برادران دینی و هم‌نوغان چنین تأکید شده است: و مبادا که نسبت به مردم، درنده‌ای خون آشام باشی که خوردن شان را غنیمت بشمار؛ زیرا مردم دو گروه‌اند:

یا در دین با تو برا درند، یا در آفرینش هم‌نوعان تو هستند. پس ایشان را از گذشت و عفو به گونه‌ای بهره‌مند‌ساز که دوست داری خدا تو را همان گونه بهره‌مند سازد و بر هیچ گذشتی که نموده‌ای، هرگز پشیمان مشو و بر عقوبت نمودن کسی مسرور مباشد.

حقوق شهروندی و سابقه آن در ایران

در ایران تا پیش از مشروطه‌یت، به جای این واژه از کلمه «رعیت» و «رعایا» استفاده می‌شد. به عبارت دیگر در سلسله مراتب نظام اجتماعی، مردم رعیت پادشاه و پیرو و فرمانبردار او تلقی می‌شدند. پس از مشروطه‌یت، حتی پس از تصویب قانون مدنی، افراد جامعه ایرانی از دیدگاه حقوق، تبعه دولت ایران معرفی می‌شدند یعنی ایرانیان به عنوان تبعه باید تابع دولت متبع خود باشند.

برخی از وظایف شهروندی عبارتند از:

- شرکت در انتخابات(اعم از رای دادن یا کاندیداتوری) :کسانی که رأی نمی دهند ، صدایشان در هیات حاکمه شنیده نمی شود.
- احترام به قانون و حقوق دیگران : هر شهروندی باید از قوانین کشوری که در آنجا زندگی می کند، پیروی کند و به حقوق دیگران احترام بگذارد.
- مشارکت در: امور سیاسی(فعالیت حزبی ،صنfi)،اقتصادی،اجتماعی و فرهنگی
- پرداخت مالیات: شهروندان موظف به پرداخت مالیات بر درآمد و دیگر عوارض قانونی بر اساس درستکاری و راستی می باشند.

